

COMPROMIS DES BELGES, was een intern partijdocument van de Belgische Werkliedenpartij (BWP), opgesteld door Jules Destrée en Camille Huysmans en mede ondertekend door 14 Waalse en 11 Vlaamse volksvertegenwoordigers van de partij. De tekst werd op 16 maart 1929, twee maanden voor de wetgevende verkiezingen, gepubliceerd. In het *Compromis* werd het separatisme veroordeeld, de culturele autonomie aanvaard en de klemtoon gelegd op een grotere autonomie voor gemeenten en provincies. De bepaling dat het taalregime voor Brussel en rond de taalgrens via de provinciale en gemeentelijke autonomie zou worden bepaald, maakte dat het *Compromis* de facto tegemoetkwam aan de eis van Destrée inzake het behoud van tweetaligheid in die taalgemengde gebieden. Onder de Vlaamse socialisten bestond helemaal geen eensgezindheid over de tekst. Zo weigerden Vlaamsgezinden als Willem Eekelers en Frans Gelders (sr.) hem te ondertekenen en werden de bepalingen over de referenda doorverwezen naar een nog op te richten commissie.

Die onenigheid en het feit dat de tekst nog niet werd voorgelegd aan een congres maakten dat hij volledig afwezig was in de electorale campagne van de BWP voor mei 1929. Pas na die verkiezingen werd de tekst echt besproken. Inmiddels was de polarisatie rond de Vlaamse kwestie sterk toegenomen. Op de Algemene Raad van 29 oktober en het Congres van 10 en 11 november 1929 verwierp de partij alle Waalse amendementen over de tweetaligheid van Vlaanderen en slechts één principe van het *Compromis* bleef overeind: "Het Frans is de taal van Wallonië, het Nederlands de taal van Vlaanderen." Hierdoor werd de BWP de eerste grote nationale partij die het principe van de taalhomogeniteit van beide landsdelen aannam. Het maakte de weg vrij voor een positieve opstelling van de partij tegenover de V.B. tussen 1929 en 1932.

LITERATUUR: P. de Keyser en C. Debaive, 'Rondom het Vergelijk der Belgen', in *Ontwikkeling* (oktober-november 1929); - L. Wils, 'Bormsverkiezing en Compromis des Belges.

Het aandeel van regerings- en oppositiepartijen in de taalwetgeving tussen beide Wereldoorlogen', in L. Wils, *Vlaanderen, België, Groot-Nederland. Mythe en Geschiedenis*, 1994, p. 321-383; – K. Ceuppens, *De Belgische Werkliedenpartij en de taalkwestie 1929-1935*, 1995; – C. Kesteloot, 'Etre ou vouloir être. Le cheminement difficile de l'identité wallonne', in *BEG*, nr. 3 (november 1997), p. 181-201.

HENDRIK DEFOORT